

Verslag Workshop 1 : Internationale welvaartherverdeling

(door An Heyerick (VODO))

Moderator : Leida Rijnhout (VODO, BE)

Inleider 1 : Lou Keune (Universiteit van Tilburg, Vóór de Verandering, NL)

Inleider 2: Hans van Steenberg (econoom, NL)

Probleemstelling: Veertig procent van de wereldbevolking heeft een inkomen van minder dan \$ 2 p.p.p.d. De inkomensongelijkheid neemt toe. Er is dan ook een herverdeling van het wereldinkomen nodig. Als taakstellende doeleinde voor deze workshop wordt een gegarandeerde bestaanszekerheid voor iedereen vooropgezet met een reëel inkomen van minstens \$2 p.p.p.d. (equivalent van basispakket aan middelen om te voldoen aan primaire levensbehoeften zoals voeding, basisgezondheidszorg, basisonderwijs, huisvesting, toegang tot schoon water en tot riolering, en kleding). De inkomensongelijkheid moet weggewerkt worden: het aandeel van de twintig procent rijksten moet herleid worden van vijfenzeventig procent van het wereldinkomen naar vijftig. Het aandeel van de veertig procent armsten van vijf procent naar twintig.

Beide inleiders geven hun visie op de oorzaken van de globale armoede en de inkomensongelijkheid, alsook op de vereiste beleidsmaatregelen om hieraan te remediëren.

Volgens **Lou Keune**¹ moeten de oorzaken van de globale armoede gezocht worden in de mondiale processen zoals de structuur van de wereldhandel (Exportgeleid groeimodel, Liberalisering, ruilvoetverslechtering, ...) de schuldenproblematiek, de belastingvlucht en de ecologische overshoot van rijke landen.

De kosten van directe herverdeling moeten gedragen worden door de rijken. Keune berekende dat dit circa vijf procent van het nationaal inkomen van de rijke landen zou vergen (voorzieningen bestaanszekerheid, bestrijden gevolgen van klimaatverandering, financieren verduurzaming productie en consumptie in ontwikkelingslanden)

Daarnaast moeten ook de structurele problemen worden aangepakt

- Kwijtschelding schulden van de ontwikkelingslanden
- sociale en ecologische kosten verrekenen in de prijzen
- Beëindiging van het beleid van liberalisering
- Beëindiging van de dwangmatige stimulering van het exportgeleide ontwikkelingsmodel.
- Stoppen van belastingfaciliteiten
- De ecologische voetafdruk verlagen tot het niveau van duurzaamheid
- Verhoging belastingen op winsten uit ontwikkelingslanden

¹ De slides van de inleidingen van Lou Keune en Hans van Steenberg staan op www.economischegroei.net.

Hans van Steenberg legt de oorzaken van de armoede in de eerste plaats bij de organisatie van de maatschappij en het gebrek aan politieke wil om tot reële oplossingen te komen. typerend hiervoor is:

- Bijna alle beloften voor ontwikkelingshulp en kwijtschelding van schulden worden in praktijk niet nagekomen;
- Dit jaar besteden we over de hele wereld \$ 1000 miljard méér aan defensie dan aan ontwikkelingshulp;
- De VS en EU hebben voor banken (nadat ze de afgelopen acht jaar vele biljoenen winst hebben gemaakt) in een paar maanden een “hulpprogramma” van \$ 1,5 biljoen geregeld;
- Tijdens de “Koude oorlog” hebben we evenveel aan defensie besteed als wat het zou kosten om alle gezinnen over de hele wereld gratis een huis cadeau te geven (KMA / SIPRI)

Om een internationale herverdeling te realiseren oppert hij een al dan niet voorwaardelijk basisinkomen (BI), te financieren door heffingen (bijvoorbeeld op wereldenergieverbruik, winst van zelfstandigen, betaalde rente en dividend, btw, loonkosten, woningen, transactievolumen in geld ...).

Deze internationale herverdeling vergt echter politieke wil van internationale overheden die er niet is. Daarom stelt van Steenberg voor om daar niet op te wachten en om samen met lokale overheden en bedrijven een wereldwijd netwerk van zoveel mogelijk zelfvoorzienende woonwijken op te zetten, met als financiële hart een organisatie die het voorwaardelijk basisinkomen en het financieringsconcept “Terugkoopcontract” verzorgt. Hij heeft hiervoor een model uitgewerkt met de naam PROCO (producenten-consumenten coöperatie).

In de daaropvolgende **discussie** worden de voor- en nadelen van een globale versus lokale aanpak besproken (cfr proco). Er wordt besloten dat een globale aanpak de voorkeur geniet. Hierbij moet echter afgestapt worden van de caritatieve logica. Een internationale herverdeling gaat verder dan kapitaaloverdracht via “goede doelen” en ontwikkelingssamenwerking. De ontwikkelingsgedachte is teveel gekoppeld aan de globale vrijhandel en de liberalisering van de wereldeconomie.

De discussie over internationale welvaartsherverdeling mag zich niet afspelen in termen van het rijke noorden versus het arme zuiden. Ook in het zuiden zijn plaatselijke elites en ook in het noorden zijn heel arme bevolkingsgroepen (hoewel de arme mensen in het noorden nog steeds veel rijker zijn dan de arme mensen in het zuiden). Er moet dus een genuanceerde kijk op rijk en arm worden gehanteerd. De financiering van de welvaartsherverdeling kan dan komen van een wereldwijde belasting op energieverbruik, materialen, inkomen, onafhankelijk van de noord-zuidscheiding.

Ook het bestaan van plaatselijke conflicten, corruptie, dictaturen mag niet verwaarloosd worden in deze discussie. Volgens Lou Keune kunnen VN-organisaties als UNICEF dit aspect omzeilen en bijdragen tot bestaanszekerheid buiten de regeringen om via directe hulp. Deze logica blijft dan weer steken in het hulpidee, waar we juist vanaf wilden.

De discussie spitst zich vervolgens toe op de al dan niet voorwaardelijkheid van een basisinkomen. Om de ontwikkeling in het zuiden te stimuleren moet een tegenprestatie voor het basisinkomen worden gezet. Mensen in het zuiden moeten gemobiliseerd worden: door onderwijs te stimuleren kan politiek bewustzijn groeien, productie know how, ... De rest volgt dan wel. Ook moeten ze een eerlijke prijs krijgen voor hun arbeid.

Het aloude paradigma van geef de visser en vislijn om hem te leren vissen wordt vermeld. De structurele problemen moeten echter ook aangepakt worden. Die visser is immers niets met zijn vislijn als de zee leeggevist is door de grote industriële vissersboten.

Tenslotte komen ook nog volgende aspecten aan bod in de discussie:

- basisinkomen niet enkel in geld, maar ook in natura (onderwijs, gezondheidszorg, ...)
- het ecologische schuld-verhaal moet in rekening gebracht worden: kapitaaloverdracht moet gebeuren op basis van het principe “de vervuiler betaalt”.
- Naast het basisinkomen is er ook nood aan een maximuminkomen

De workshop wordt besloten met de volgende **beleidsprioriteiten**:

Er is nood aan een kapitaaloverdracht van rijk naar arm.

Meer geven: door o.a. kwijtschelding schulden, belasting op kapitaal en milieu, eerlijke vergoeding voor arbeid, uitgaven defensie plafonneren.

Minder nemen: ecologische voetafdruk verlagen, sociale en ecologische kosten integreren in de prijs, waardig werk verzekeren.